

แนวคิดห่วงโซ่คุณค่าที่มุ่งเน้นเป้าหมายกลุ่มคนยากจน
(Pro-Poor Value Chain)

โดย ดร.แมน บุโรทกานนท์ และคณะ

ห่วงโซ่คุณค่าที่มุ่งเน้นเป้าหมายกลุ่มคนยากจน (Pro-Poor Value Chain)

ห่วงโซ่คุณค่าเป็นกรอบแนวคิด ที่อธิบายถึงวงจรที่สมบูรณ์ของกิจกรรมต่างๆของธุรกิจที่จะผลิตผลิตภัณฑ์หรือบริการต่างๆ โดยเริ่มตั้งแต่การได้รับวัตถุดิบมาตลอดจนถึงกระบวนการส่งผลผลิตเพื่อจำหน่ายยังตลาด และกิจกรรมที่เกี่ยวข้องในขั้นตอนต่างๆ ในระหว่างนั้นทั้งหมด

โดยหลักการสำคัญแล้วกรอบแนวคิดห่วงโซ่คุณค่าประกอบไปด้วยกิจกรรมหลักห้ากิจกรรมและกิจกรรมรองสี่กิจกรรม ในส่วนของกิจกรรมหลักห้ากิจกรรมประกอบไปด้วย : การดำเนินการขาเข้า, การปฏิบัติการ, โลจิสติกขาออก, การตลาดและการขายและการบริการในส่วนของกิจกรรมรอง สี่กิจกรรมประกอบด้วยการจัดซื้อจัดจ้าง, การจัดการทรัพยากรบุคคล, การพัฒนาเทคโนโลยีและโครงสร้างของกิจการ

หากพิจารณาการวิเคราะห์ห่วงโซ่คุณค่าในแง่ของความสัมพันธ์แล้ว พบว่า เมื่อธุรกิจหนึ่งระบุกิจกรรมหลักและกิจกรรมรองและกิจกรรมย่อยต่างๆ และประเมินความมีประสิทธิภาพของแต่ละขั้นตอน การวิเคราะห์ห่วงโซ่คุณค่าสามารถแสดงให้เห็นการเชื่อมโยง การพึ่งพิงและแบบแผนอื่นๆ ในห่วงโซ่คุณค่าด้วย

ห่วงโซ่คุณค่าทำงานอย่างไร?

กรอบแนวคิดห่วงโซ่คุณค่าช่วยให้องค์กรสามารถระบุและจัดกลุ่มการปฏิบัติการทางธุรกิจเข้าเป็นกิจกรรมหลักและกิจกรรมรอง ความสำคัญหลักของการวิเคราะห์ห่วงโซ่คุณค่าคือการศึกษาที่สามารถเพิ่มอัตราส่วนกำไรให้แก่บริษัท ด้วยการมีระบบโลจิสติกและการจัดจำหน่ายที่มีประสิทธิภาพ ทำให้สินค้าสามารถถึงมือผู้บริโภคตามเวลาที่ต้องการ ยิ่งไปกว่านั้นการตลาดและบริการหลังการขายก็สามารถจะดึงดูดใจลูกค้าทำให้เต็มใจที่จะจ่ายในราคาที่สูงกว่า

การวิเคราะห์ห่วงโซ่คุณค่าด้วยกิจกรรมหลักต่างๆ กิจกรรมย่อย และความสัมพันธ์เชื่อมโยงระหว่างกัน ช่วยให้องค์กรมองเห็นจุดอ่อนหรือจุดแข็งของระบบการทำงานที่ต่อเนื่องเชื่อมโยงกันทั้งหมด ดังนั้นองค์กรก็จะสามารถวิเคราะห์และประเมินได้ว่าผลลัพธ์ในแต่ละขั้นตอนสามารถที่จะปรับปรุงพัฒนาต่อยอดอีกได้อย่างไร ในบริบทที่สอดคล้องเข้ากันกับค่าใช้จ่าย เวลา และความพยายามที่จะต้องใช้ในการปรับปรุงพัฒนานี้

กิจกรรมหลัก มีกิจกรรมดังนี้

- **การดำเนินการขาเข้า (Inbound operations)** การจัดการภายในและการจัดการเรื่องวัตถุดิบหรือทรัพยากรต่างๆจากภายนอก เช่น คนขายจากภายนอกหรือห่วงโซ่อุปทานอื่นๆ ซึ่งทั้งหมดนี้เรียกได้ว่าเป็น ปัจจัยนำเข้า หรือ รวมถึงวัตถุดิบต่างๆ ด้วย
- **การปฏิบัติการ (Operations)** กิจกรรมและกระบวนการ ขั้นตอน ที่แปลงปัจจัยนำเข้าสู่ “ผลลัพธ์” หรือ “ผลผลิต” หรือบริการต่างๆ ที่ธุรกิจจัดทำให้แก่ลูกค้า “ผลลัพธ์” เหล่านี้คือ

“ผลผลิตหลัก” ที่จะต้องสามารถขายออกไปได้ในราคาที่สูงกว่าต้นทุนค่าใช้จ่ายวัตถุดิบและการผลิต ซึ่งหมายถึงการทำธุรกิจที่มีกำไร

- โลจิสติกส์ขาออก (Outbound logistics) การจัดส่งสินค้าให้แก่ลูกค้า กระบวนการนี้รวมไปถึงระบบการจัดเก็บ การรวบรวมสินค้าและการจัดส่งสินค้าให้แก่ลูกค้า
- การตลาดและการขาย (Marketing and sales) กิจกรรมการโฆษณาและการสร้างแบรนด์จะต้องมีเพิ่มมากขึ้น และสามารถเข้าถึงลูกค้าได้ สามารถสื่อสารกับลูกค้าได้ว่าทำไมถึงสมควรที่จะซื้อสินค้าหรือบริการที่เราจำหน่าย
- การบริการหลังขาย (Service) กิจกรรมเช่นการบริการหลังขาย ซึ่งจะช่วยกระชับความสัมพันธ์ในระยะยาวกับลูกค้าที่ซื้อสินค้าหรือบริการของเราไป

ประเด็นในเรื่องการจัดการและความด้อยประสิทธิภาพเป็นเรื่องง่ายที่จะระบุในที่นี้ การบริหารจัดการกิจกรรมหลักได้เป็นอย่างดีจะทำให้สามารถลดต้นทุนในการดำเนินธุรกิจ ซึ่งเท่ากับว่าธุรกิจนั้นๆ ก็จะได้เปรียบคู่แข่งในการที่สามารถผลิตสินค้าหรือบริการในราคาที่ต่ำกว่าคู่แข่งนั่นเอง

กิจกรรมรอง ซึ่งสนับสนุนกิจกรรมหลักต่างๆ มีดังนี้

- การจัดซื้อจัดจ้าง (Procurement and purchasing) การที่สามารถจัดหา ติดต่อผู้ขายจากภายนอกรายใหม่ๆ หรือการรักษาความสัมพันธ์กับพวกผู้ขาย และสามารถต่อรองราคาต่างๆ ได้หรือจัดหาวัตถุดิบหรือทรัพยากรอื่นๆ ที่จำเป็นในการผลิตหรือการให้บริการขององค์กร
- การจัดการทรัพยากรบุคคล (Human resource management) กิจกรรมนี้ครอบคลุมการจัดจ้างบุคลากร การฝึกอบรม การสร้างและรักษาวัฒนธรรมองค์กร และรักษาความสัมพันธ์ที่ดีระหว่างบุคลากรในองค์กร
- การพัฒนาเทคโนโลยี (Technology development) กิจกรรมในส่วนนี้รวมถึงงานวิจัยและพัฒนาการจัดการดำเนินงานเทคโนโลยีสารสนเทศ IT ความปลอดภัยในโลกไซเบอร์และการใช้เครื่องมือเทคโนโลยีต่างๆ
- โครงสร้างของกิจการ (Company infrastructure) กิจกรรมที่สำคัญรวมถึงการบริหารงานทางกฎหมาย การบริหารงานทั่วไป การบริหารงานบุคคล การเงินการบัญชี การประชาสัมพันธ์และการประกันคุณภาพสินค้าและการให้บริการ

ประโยชน์ของกรอบแนวคิดห่วงโซ่คุณค่า

กรอบแนวคิดห่วงโซ่คุณค่าช่วยให้เข้าใจและสามารถประเมินที่มาที่ไปของการทำให้เกิดประสิทธิภาพหรือการด้อยประสิทธิภาพขององค์กร การวิเคราะห์ห่วงโซ่คุณค่าช่วยการตัดสินใจในการทำกิจกรรมต่างๆ ทางธุรกิจดังต่อไปนี้

- ช่วยวินิจฉัยตำแหน่งที่อาจเกิดความไร้ประสิทธิภาพเพื่อจะได้ดำเนินการแก้ไข ได้ทันเวลา

- ช่วยให้เข้าใจการเกี่ยวเนื่องเชื่อมโยงกันระหว่างกิจกรรมที่แตกต่างกันและพื้นที่ในทางธุรกิจ ตัวอย่างเช่นประเด็นในการบริหารทรัพยากรบุคคลและเทคโนโลยีสามารถแทรกในกิจกรรมทางธุรกิจได้ทุกกิจกรรม
- เพิ่มประสิทธิภาพของกิจกรรมในการเพิ่มผลผลิตโดยเสียค่าใช้จ่ายน้อยที่สุด
- ใช้โอกาสในการลดค่าใช้จ่ายต่างๆให้มากที่สุดเพื่อให้ได้เปรียบเหนือกว่าคู่แข่งทางธุรกิจ
- รู้-เข้าใจจุดอ่อน-จุดแข็งของตนเองและส่วนที่ยังต้องมีการปรับปรุง

ถึงแม้ว่าการวิเคราะห์ห่วงโซ่คุณค่าจะมีประโยชน์อย่างมาก แต่เมื่อนำมาถ่วงน้ำหนักกับกระบวนการในรายละเอียดของห่วงโซ่คุณค่า เรายังมีความจำเป็นที่ต้องใส่ใจในการกำหนดกลยุทธ์ในภาพรวมขององค์กรก็ยังคงเป็นส่วนสำคัญที่ต้องให้ความใส่ใจอย่างเหมาะสม

แนวทางการใช้กรอบการวิเคราะห์ห่วงโซ่คุณค่า

การวิเคราะห์ห่วงโซ่คุณค่าเป็นกระบวนการที่ช่วยให้องค์กรเข้าใจถึงจุดต่างๆ ในห่วงโซ่คุณค่ารวมถึงความสัมพันธ์ระหว่างจุดต่างๆ ที่แตกต่างกันเหล่านี้ด้วย การวิเคราะห์ห่วงโซ่คุณค่าจะช่วยระบุปัจจัยต่างๆที่จะทำให้อรรถภาพทางธุรกิจขององค์กรลดน้อยลง ในขณะที่กำลังดำเนินการวิเคราะห์ห่วงโซ่คุณค่าควรตระหนักเสมอว่ากรอบแนวคิดนี้เป็นจุดเริ่มต้นมากกว่าที่จะเป็นกระบวนการที่สมบูรณ์ตั้งแต่ต้นจนจบ ขั้นตอนที่ว่าองค์กรธุรกิจควรดำเนินการมีดังนี้

1. แยกย่อยกิจกรรมหลักและกิจกรรมรองเป็นกิจกรรมย่อยๆ และทำการวิเคราะห์ในแต่ละงานย่อยเหล่านี้้อย่างละเอียด เพื่อเปรียบเทียบผลตอบแทนทางการเงินของแต่ละงานกับเวลา ความพยายาม และค่าใช้จ่ายต่างๆที่ต้องจ่ายไป
2. พิจารณาให้เห็นความเกี่ยวเนื่องเชื่อมโยงระหว่างกิจกรรมย่อยต่างๆ ส่วนใหญ่แล้วถ้ามีกิจกรรมหลักหรือกิจกรรมย่อยที่ขาดประสิทธิภาพก็จะส่งผลต่อกิจกรรมอื่นๆด้วย ตัวอย่างเช่น มีการจัดจ้างบุคลากรที่ไม่เหมาะสมกับงาน ก็จะทำให้สร้างปัญหาที่แทรกซึมเข้าไปในกิจกรรมย่อยอื่นๆอีกมากมาย เทคโนโลยีและการจัดการภายในก็สามารถทำให้เกิดผลกระทบกับห่วงโซ่คุณค่าขององค์กรได้เช่นกัน
3. วิเคราะห์ให้เห็นส่วนที่จะต้องปรับปรุง พิจารณาแนวโน้มและรูปแบบในแต่ละกิจกรรมย่อย และความเชื่อมโยงระหว่างกิจกรรมย่อยนั้นๆ และประเมินโอกาสที่จะสามารถปรับปรุงได้

การประยุกต์ใช้กรอบแนวคิดห่วงโซ่คุณค่า พัฒนาเป็นแนวคิดห่วงโซ่คุณค่าที่มุ่งเน้นเป้าหมายกลุ่มคนยากจน (Pro-Poor Value Chain)

โครงการ Pro-Poor VC development ของกองทุนระหว่างประเทศเพื่อพัฒนาเกษตรกรรม(IFAD) เป็นโครงการที่พยายามยื่นมือออกไปให้ถึงกลุ่มคนที่จนที่สุดและกลุ่มเปราะบางกลุ่มต่างๆ เช่น กลุ่มผู้สูงวัย กลุ่มผู้หญิง กลุ่มชาติพันธุ์ ฯลฯ โดยมองการพัฒนาแบบภาพรวมเมื่อจำเป็น และส่งเสริมการมีส่วนร่วมและมีธรรมาภิบาล

(inclusive VC governance) ทำงานด้วยความชำนาญที่เหมาะสมกับภาคีเครือข่ายและเสริมศักยภาพกลุ่มเป้าหมายในระหว่างการทำงาน

ถึงแม้ว่าโปรแกรมการพัฒนาห่วงโซ่คุณค่าแบบดั้งเดิมได้แสดงศักยภาพที่สำคัญในการนำเกษตรกรรายย่อยเข้าสู่วงจรการค้า การตลาด และช่วยเสริมสร้างโอกาสทางเศรษฐกิจที่มีศักยภาพให้แก่ผู้ที่เข้ามามีบทบาทในห่วงโซ่คุณค่า (value chain) แต่ถ้าออกแบบงานโครงการแบบไม่ระมัดระวังพอ งานโครงการอาจนำไปสู่ความเสี่ยงดังต่อไปนี้ได้ (IFAD, 2019 Revised Operational Guidelines on Targeting. EB. 2019/127/R.6:IFAD)

- การรวบเอา(ผลประโยชน์)ไปเสียทั้งหมดโดยผู้นำหรือคนที่มีอำนาจเหนือกว่าหรือมีฐานะดีกว่า
- การรวบอำนาจและควบคุมด้านทรัพย์สิน ทรัพยากร กิจกรรมต่างๆ รายได้ หรือแหล่งสินเชื่อ โดยผู้ร่วมโครงการที่เป็นกลุ่มที่มีอำนาจหรือเศรษฐกิจฐานะเหนือกว่า
- ความมั่นคงทางอาหารและโภชนาการของเกษตรกรรายเล็กรายน้อย และความหลากหลายทางนิเวศน์เกษตรอาจถูกทำให้เสียหาย
- มีแรงกดดันมากขึ้นในเรื่องความต้องการทางทรัพยากร เช่น ที่ดิน แหล่งน้ำและทรัพยากรทางธรรมชาติอื่นๆ

เพื่อป้องกันและลดทอนโอกาสที่จะเกิดความเสี่ยงที่กล่าวมาข้างต้น และผลกระทบในทางลบจากความสัมพันธ์เชิงอำนาจภายในวงจรห่วงโซ่คุณค่าผู้ประกอบการต้องทำให้มั่นใจและชัดเจนว่าโครงการที่จะดำเนินการเป็นโครงการ Pro-Poor VC มีศักยภาพที่จะพัฒนาปรับปรุงระบบการค้าที่ยั่งยืน ส่งเสริมการมีส่วนร่วมและการเสริมพลังให้แก่กลุ่มผู้ด้อยโอกาส อย่างไรก็ตามแนวทาง Pro-Poor VC แบบสำเร็จรูปไม่น่าจะใช้ได้กับบริบทของประเทศที่หลากหลายหรือสินค้าที่มีความเฉพาะเจาะจงและตลาดที่มีพลวัต เคลื่อนไหวเปลี่ยนแปลงตลอดเวลา ดังนั้นการแนะนำแนวทางของ IFAD ในเอกสารนี้จะบอกถึงข้อแนะนำ การพัฒนา Pro-Poor VC แบบเป็นขั้นเป็นตอนซึ่งสามารถปรับแต่งให้เข้ากับบริบท ตลาดและสินค้าที่มีความสอดคล้องกับบริบทของแต่ละพื้นที่

ความหมายของ Pro-Poor VC

ถึงแม้ว่าคำจำกัดความของห่วงโซ่คุณค่าและ Pro-Poor VC จะค่อนข้างคล้ายคลึงกัน แต่ Pro-Poor VC ขยายแนวคิดโดยมุ่งเน้นไปที่การรวมและการเพิ่มพลังและเสริมสร้างขีดความสามารถของคนยากจน ทั้งยังระบุถึงข้อจำกัดต่างๆที่พวกเขาต้องเผชิญอยู่ด้วย

ห่วงโซ่คุณค่า คือการร่วมมือกันเชิงโครงสร้างของผู้มีส่วนได้ส่วนเสีย และความร่วมมือกันทางธุรกิจในหลายระดับตามกิจกรรมที่ต้องดำเนินการ เพื่อที่จะนำเอาผลิตภัณฑ์นับตั้งแต่ขั้นปฐมภูมิที่เป็นวัตถุดิบ ผ่านหลายขั้นตอนตามกระบวนการผลิตจนถึงขั้นสุดท้ายที่เป็นการจัดจำหน่ายผลิตภัณฑ์สู่ท้องตลาด

แนวทางห่วงโซ่คุณค่า

แนวทางห่วงโซ่คุณค่าอาศัยพื้นฐานจากการวิเคราะห์ที่ครอบคลุมห่วงโซ่สินค้าทั้งหมด จากผู้ผลิตถึงผู้บริโภค และโดยธรรมชาติแล้วก็ต้องมีผู้มีส่วนได้ส่วนเสียอื่นๆอีกในห่วงโซ่นั้นๆและมีความเกี่ยวพันกัน

การพัฒนา Pro-Poor VC

การปฏิบัติงานตามแนวทาง Pro-Poor VC ส่งเสริมการรวมและการเพิ่มขีดความสามารถของกลุ่มคนจนในห่วงโซ่คุณค่าด้วยมุมมองที่จะเพิ่มรายได้และเสริมความเป็นอยู่ที่ดีขึ้น รวมถึงตระหนักรู้ถึงความยากลำบากและข้อจำกัดต่างๆที่กลุ่มคนจนประสบในชีวิตประจำวัน ในลักษณะที่จะประสานการทำงานเพื่อให้เกิดความยั่งยืน เนื่องจากกลุ่มเป้าหมายของโครงการของ IFAD มักเป็นผู้ที่ไร้ซึ่งอำนาจและการต่อรองน้อยที่สุดไม่ว่าจะในห่วงโซ่คุณค่าใดๆ ก็ตาม ดังนั้นวัตถุประสงค์ก็คือการออกแบบและปฏิบัติการใดๆที่จะเพิ่มพลังและเสริมสร้างขีดความสามารถของกลุ่มด้วยโอกาสให้ได้พัฒนาสภาพในสังคมได้อย่างยั่งยืน

หลักการเบื้องต้น Pro-Poor Value Chain

หลักการมีส่วนร่วมเพื่อให้มั่นใจได้ว่า โครงการห่วงโซ่คุณค่ามีความยั่งยืน มีส่วนร่วมอย่างแท้จริงและผู้ผลิตรายย่อยได้ประโยชน์จากการมีส่วนร่วมเพิ่มมากขึ้นในตลาด ดังนั้นจึงมีข้อเสนอแนะในหลักการการมีส่วนร่วม ดังแผนภาพ 6

แผนภาพ หลักการเบื้องต้น Pro-Poor Value Chain

โดยสรุปดังต่อไปนี้

- กำหนดกลุ่มเป้าหมายแยกตามระดับที่แตกต่างกันของความยากจนและกลุ่มทางสังคม ซึ่งการกำหนดกลุ่มที่แตกต่างนี้มีนัยยะว่ากลุ่มยากจนก็มีความต่างระดับกัน และเพื่อให้แน่ใจได้ว่าการมีส่วนร่วมและผลประโยชน์จะตกถึงกลุ่มคนจนที่เป็นเป้าหมายของโครงการอย่างแท้จริง ทั้งยังรวมกลุ่มทางสังคมที่ด้อยโอกาสอื่นๆ เช่นกลุ่มผู้หญิง กลุ่มผู้พิการ กลุ่มผู้สูงอายุ กลุ่มเยาวชนและชนเผ่าหรือชนพื้นเมือง ขึ้นกับบริบทของแต่ละพื้นที่ และขึ้นกับกลุ่มเป้าหมายของแต่ละโครงการ

- ความยั่งยืนทางเศรษฐกิจ ควรตระหนักถึงความสำคัญในการประเมินห่วงโซ่คุณค่าและทำให้มั่นใจได้ว่าโครงการจะสนองต่อความต้องการตลาดและกิจกรรมต่างๆ ของห่วงโซ่คุณค่าและกิจกรรมต่างๆ ของห่วงโซ่คุณค่าแบ่งเป็นระยะต่างๆ เช่น ระยะสั้น ระยะกลางและระยะยาว และมีความคุ้มทุนในแต่ละช่วงด้วย (ซึ่งสามารถประเมินจากการวิเคราะห์เศรษฐกิจและการเงินของกิจกรรมที่เสนอในโครงการห่วงโซ่คุณค่า)

- ความยั่งยืนทางสิ่งแวดล้อม ต้องมั่นใจได้ว่าปฏิบัติการทางห่วงโซ่คุณค่าจะไม่ส่งผลกระทบต่อทรัพยากรธรรมชาติ เช่น ที่ดิน แหล่งน้ำ และความหลากหลายทางชีวภาพ และในกิจกรรมโครงการจะต้องมีแนวความคิดปรับตัวต่อการเปลี่ยนแปลงสภาพภูมิอากาศและศักยภาพที่จะมีความยืดหยุ่นตัวแทรกอยู่ในกิจกรรมโครงการ

- ความมั่นคงทางอาหาร เป็นเรื่องที่ต้องทำให้สำเร็จโดยการเพิ่มการตระหนักรู้และมีการผลิต หรืออย่างน้อยเข้าถึงตลาดที่มีอาหารที่มีคุณค่าทางโภชนาการ มีความปลอดภัยและมีสารอาหารครบหมู่

- แนวทางการมีส่วนร่วม หมายถึงการเข้าร่วมอย่างจริงจังของผู้รับประโยชน์ที่เป็นกลุ่มเป้าหมาย โดยการระบุกลุ่มเป้าหมายให้ชัดเจน ทำ mapping ห่วงโซ่คุณค่าและทำการวิเคราะห์ แบบมีธรรมาภิบาล การที่กลุ่มเป้าหมายมีส่วนร่วมในโครงการอย่างจริงจังและมีความเข้าใจตรงกัน จะทำให้ผู้มีส่วนได้ส่วนเสียสามารถร่วมในการตัดสินใจ และตกลงกันได้ว่าจะดำเนินงานที่ไหนและอย่างไร

ในการปรับ ประยุกต์ใช้หลักการดังกล่าว สำคัญอย่างยิ่งที่จะต้องพิจารณาความหลากหลายของบริบทของแต่ละพื้นที่ (ภูมิภาค ประเทศ) องค์กร และความแตกต่างทางวัฒนธรรม การประเมินบทบาทของกลุ่มคนจน หรือกลุ่มทางที่จะให้พวกเขาเข้าร่วมในโครงการห่วงโซ่คุณค่า ซึ่งกลุ่มเป้าหมายบางกลุ่มอาจมีบทบาทอย่างมากในเรื่องการตลาดและการขายพืชเศรษฐกิจที่เป็นอาหาร ในขณะที่บางพื้นที่กลุ่มเป้าหมายที่เป็นครัวเรือนยากจนมีบทบาทอย่างมากในกระบวนการผลิตและแปรรูป ดังนั้นการเข้าสู่ห่วงโซ่คุณค่าสำหรับกลุ่มเป้าหมายที่ต่างกันก็จะมีวิธีที่ต่างกันไปตามบริบทด้วย

บทเรียนที่ได้รับจากการใช้กรอบแนวคิด Pro-poor Value Chain

จากการที่กองทุนระหว่างประเทศเพื่อพัฒนาเกษตรกรรม(IFAD)สนับสนุนการทำงานเกี่ยวกับห่วงโซ่คุณค่าในหลายประเทศ และได้เรียนรู้ประสบการณ์มากมาย ในปี 2014 ได้มีการจัดพิมพ์ในรูปแบบของรายงานในชื่อ Commodity Value Chain Development Projects และมีองค์กรต่างๆที่กองทุนระหว่างประเทศเพื่อ

พัฒนาเกษตรกรรม IFAD ได้ร่วมงานด้วยกันนำบทเรียนไปขยายผลด้วย ในเอกสารแนวทางการปฏิบัติที่เน้นบทเรียนสำคัญ 10 ประการที่ได้เรียนรู้ในแง่ของการมีส่วนร่วมของผู้ยากไร้ดังนี้

การกำหนดเป้าหมายและการรวมทางสังคม

1. การให้ความสำคัญกับกลุ่มเปราะบาง การดำเนินงานต้องครอบคลุมการดำเนินการเชิงกลยุทธ์ ที่ให้ความสำคัญแก่การได้รับโอกาสในการเข้าถึงการเป็นเจ้าของทรัพย์สินสมบัติ ทรัพยากรต่างๆ บริการและข้อมูลข่าวสาร ในระดับครัวเรือนและระดับชุมชน เช่น กลุ่มเปราะบางเหล่านี้มักจะไม่ได้รับการยอมรับในการเป็นตัวแทนในกลุ่มองค์กรเกษตรกร และหรือไม่สามารถเข้าถึงการขอสินเชื่อได้ด้วยตัวเอง ในกรณีดังกล่าวปฏิบัติการเฉพาะอาจจะจำเป็นที่จะต้องมีการแก้ไขหรือปรับปรุง โดยการแก้ไขมาตรการหรือข้อเรียกร้องขององค์กรดังกล่าว หรือแม้แต่การจัดตั้งคณะกรรมการที่ประกอบไปด้วยตัวแทนของกลุ่มเปราะบางเหล่านี้ รวมทั้งการจัดการฝึกอบรมเสริมความรู้

2. การรวมกลุ่มคนยากจนในเขตชนบทเข้ามาในห่วงโซ่คุณค่าไม่จำเพาะเจาะจงเฉพาะแต่ขั้นการผลิตในช่วงต้นน้ำ แต่รวมไปถึงขั้นตอนอื่นๆ ของห่วงโซ่คุณค่าได้ด้วย เช่น การแปรรูป การขนส่งสินค้าหรือจัดการบริการในรูปแบบต่างๆ โดยผ่านการจ้างงานและการพัฒนาธุรกิจขนาดย่อย ข้อนี้เหมาะสมอย่างยิ่งกับกลุ่มเยาวชนที่ยังไม่มีทรัพย์สินและขาดความชำนาญเกี่ยวกับเรื่องการค้าขายมากนัก และส่วนใหญ่จะชอบงานในภาคบริการ

3. กลุ่มชาติพันธุ์ กลุ่มนี้เป็นกลุ่มที่จะเข้าถึงได้อย่างมีประสิทธิภาพ เมื่อเป็นการผลิตสินค้าที่ไม่จำเป็นต้องใช้ที่ดินหรือการลงทุนจำนวนมากหรือเมื่อเป็นการทำธุรกิจเกษตรที่ได้รับการสนับสนุนจากโครงการตามเงื่อนไขและสถานการณ์ที่เหมาะสมกับ Pro-Poor VC โดยมีการยกระดับจากประสบการณ์และความรู้ที่เคยมีมาก่อน

เอกสารอ้างอิง

International Fund for Agricultural Development. (2020) . Operation guidelines on IFAD's engagement in pro-poor value chain development, Sustainable Production, Market and Institutions Division.

UNIDO (2011). Pro-poor Value Chain Development: 25 guiding questions for designing and implementing agroindustry projects. United Nations Industrial Development Organization (UNIDO). Vienna, Austria.

แมน บุโรทกานนท์ และคณะ. (2564) รายงานฉบับสมบูรณ์ โครงการพัฒนาระบบสนับสนุนการทำงานเชิงพื้นที่ เพื่อการแก้ไขปัญหาความยากจนแบบเบ็ดเสร็จและแม่นยำ ระยะที่ 2. กระทรวงอุดมศึกษา วิทยาศาสตร์ วิจัยและนวัตกรรม: หน่วยบริหารและจัดการทุนด้านการพัฒนาระดับพื้นที่ (บพท.)